

НАРЕДБА № 50 ОТ 28 ДЕКЕМВРИ 2001 Г. ЗА РАБОТНОТО ВРЕМЕ НА РЪКОВОДНИЯ И ИЗПЪЛНИТЕЛСКИЯ ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРЕВОЗИТЕ НА ПЪТНИЦИ И ТОВАРИ В ЖЕЛЕЗОПЪТНИЯ ТРАНСПОРТ

В сила от 01.01.2002 г.

Издадена от министъра на транспорта и съобщенията

Обн. ДВ. бр.4 от 11 Януари 2002г., изм. ДВ. бр.46 от 28 Май 2004г., изм. ДВ. бр.99 от 8 Декември 2006г.

Раздел I. Общи разпоредби

Чл. 1. (1) Тази наредба урежда специфичните въпроси за работното време и почивките на ръководния и изпълнителския персонал, зает с осигуряване на превозите на пътници и товари в железопътния транспорт, които не са уредени в Кодекса на труда и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане или с оглед спецификата в дейността на железопътния транспорт се налага да бъдат уредени различно от общото трудово законодателство.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) Наредбата се прилага от работодателите - управители на инфраструктурата и железопътни превозвачи.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 99 от 2006 г.)

Чл. 2. В зависимост от характера и условията на работата работодателите прилагат:

1. работно време с нормална продължителност, която е 8 часа през деня и 7 часа през нощта;

2. намалено работно време;

3. непълно работно време;

4. ненормиран работен ден;

5. работа на смени с нормална продължителност на работното време;

6. работа на смени с продължителност на работното време над нормалната, установена в т. 1, или повеска (при обслужване на влак или возило - с променливо начало и различна продължителност на работното време), при които се прилага сумирано изчисляване на работното време;

7. работен ден, разделен на две или три части;

8. работно време с променливи граници;

9. работа под формата на дежурство;

10. задължение за работника или служителя да бъде на разположение на

работодателя в място, уговорено между работника или служителя и работодателя.

Чл. 3. (1) За работно време се счита и:

1. времето за предпътен и предсменен медицински преглед;
2. времето за инструктаж преди работа и за доклад и анализ след работа;
3. времето за придвижване от мястото на явяване за работа до работното място или до влака или возилото и обратно, ако след завършване на работата работникът или служителят трябва да се върне в мястото на явяване;
4. времето за приемане и предаване на влака или возилото, съоръженията и дежурството;
5. времето за пътуване без служба;
6. времето за провеждане на служебни съвещания или други подобни мероприятия със задължителен характер, определени от работодателите;
7. времето за периодично медицинско преосвидетелстване, което се удостоверява с документ, издаден от медицинските органи, извършили медицинското преосвидетелстване;
8. времето за психологическо преосвидетелстване, което се удостоверява с документ, издаден от специализираните органи, извършили психологическото преосвидетелстване.

(2) Продължителността на работното време по смисъла на ал. 1 се определя от работодателя.

Раздел II.

Разпределение и изчисляване на работното време

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) Разпределението на работното време се установява в правилниците за вътрешния трудов ред на управители на инфраструктурата и железопътните превозвачи.

Чл. 5. Работодателите утвърждават списъци на длъжностите, за които може да се установява работно време с променливи граници по условията на чл. 139, ал. 2 от Кодекса на труда и чл. 5 от Наредбата за работното време, почивките и отпуските (ДВ, бр. 6 от 1987 г.).

Чл. 6. (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) За някои работници и служители поради особения характер на работата им работодателите установяват ненормиран работен ден по условията на чл. 139а от Кодекса на труда.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 99 от 2006 г.)

Чл. 7. Работодателите изготвят списъци на длъжностите и работните места, за които е установено и се прилага намалено работно време съгласно действащото законодателство.

Чл. 8. (1) Работен ден (смяна), разделен(а) на части, се установява за работници и служители, работата на които не се извършва непрекъснато и позволява предварително определяне на броя и продължителността на прекъсванията.

(2) Прекъсванията на работния ден и на смяната, без времето за хранене, могат да бъдат най-много две, а продължителността на всяко прекъсване, с изключение на прекъсването за хранене, не може да бъде по-малка от един час. Когато времето за хранене е не по-малко от един час, то се счита за прекъсване. Броят и продължителността на прекъсванията се установяват предварително в графика за работното време. Работодателите утвърждават списък на работните места и длъжностите, на които се осигурява време за хранене през работно време съгласно чл. 151, ал. 3 от Кодекса на труда.

(3) Времето на прекъсването не се счита за работно време.

Чл. 9. (1) За някои работници и служители поради особения характер на работата им се установява задължение да дежурят или да бъдат на разположение на работодателя през определено време на денонощието съгласно чл. 139, ал. 5 от Кодекса на труда и Наредба № 2 от 1994 г. за реда за установяване задължение за дежурство или за разположение на работодателя на министъра на труда и социалните грижи (ДВ, бр. 38 от 1994 г.).

(2) Списъкът на длъжностите и работните места, за които работата е организирана под формата на дежурство, се изготвя от работодателите и се утвърждава от министъра на труда и социалната политика. За дежурство се счита и:

1. времето в очакване пристигането на закъснъл влак;

2. времето, употребено за отиване без служба от местослуженето до поемането на влака или возилото в пункта, където се намира, както и времето за връщане без служба след освобождаването от пункта, където е оставен влакът или возилото, до местослуженето, като пътуването се извършва с първия подходящ влак, с моторно превозно средство, определено за превоз на работниците и служителите, или с обществен транспорт;

3. времето на стоене в "резерв" по график;

4. времето по чл. 17, ал. 5, както и времето по чл. 17, ал. 7, когато то не се счита за почивка;

5. времето, през което аварийно-ремонтни групи и работници, обслужващи възстановителни средства, очакват в готовност за отстраняване на повреди и ликвидиране на последствията от произшествия и природни бедствия.

(3) Списъкът на длъжностите, за които се установява задължение да бъдат на разположение на работодателя, се утвърждава от работодателите.

(4) Лицата, които съгласно утвърден месечен график за определен период са на

разположение на работодателя в място, уговорено между тях, през този период са длъжни:

1. да бъдат неотлъчно на уговореното място;
2. да не употребяват алкохол или други упойващи вещества;
3. да имат пълна готовност за участие в отстраняването на възникнали повреди по съоръженията, ликвидиране на последствията от произшествия и природни бедствия или извършването на други неотложни работи, свързани с осигуряване на дейностите в железопътния транспорт;
4. при настъпване на събития, които правят невъзможно участието им в работите по т. 3, да уведомят веднага съответните длъжностни лица (ръководителя на поделението или звеното, диспечер или други, определени със заповед на длъжностното лице, утвърдило месечния график за изпълнение на задължението за разположение).

Чл. 10. Работодателите утвърждават списък на длъжностите и работните места, на които работата се организира на смени по условията на чл. 141 от Кодекса на труда, и списък на длъжностите и групите работници и служители, за които се установява сумирано изчисляване на работното време, включително календарния период на изчисляване, съгласно чл. 142, ал. 2 КТ.

Чл. 11. Работодателите утвърждават списък на длъжностите и на работните места, на които работниците и служителите не могат да прекратяват работата си и да напускат работното си място, включително влак или возило и съоръжение, до идването на сменящите ги работници или служители без разрешение на непосредствения ръководител, съгласно чл. 141, ал. 6 КТ.

Чл. 12. Работното време с нормална или с намалена продължителност може да бъде удължавано по условията на чл.136а от Кодекса на труда и съгласно уговореното в колективния трудов договор.

Чл. 13. (1) (Изречение второ е отменено като незаконосъобразно с Решение № 4614/2004 г. на ВАС - ДВ, бр. 46 от 2004 г.) Максималната продължителност на работната смяна при сумирано изчисляване на работното време е 12 часа, а за работниците и служителите с намалено работно време - 1 час над намаленото им работно време.

(2) Работното време по чл. 3, ал. 1, т. 1 и 2 се сумира и се отчита заедно с отработеното време през месеца.

Чл. 14. (1) В случаи, свързани със сигурността или графика на движението, или такива, които биха довели до утежняване на експлоатационната обстановка,

максималната продължителност на работната смяна при сумирано изчисляване на работното време може да бъде увеличена с до два часа с телефонограма от работодателя или упълномощени от него лица.

(2) В срок до два дни ръководителят на поделението, в чийто щат са работниците и служителите, работното време на които е било удължено съгласно ал. 1, оформя с писмена заповед удължаването на работното време след предварително проучване на причините и основателността на удължаването.

Чл. 15. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) При работа на смени се прилагат графици за работното време съгласно чл. 142, ал. 2 от Кодекса на труда, които се утвърждават от работодателя или упълномощено от него лице и се обявяват на видно място най-късно 3 дни преди началото на периода, за който се отнасят. Измененията в тях се довеждат до знанието на заинтересованите работници и служители най-късно 24 часа преди началото на работната смяна.

(2) Локомотивните и превозните бригади се назначават за обслужване на влаковете или возилата (за повеска) с денонощно разписание (наряд), което се известява на работниците и служителите, за които се отнася, най-късно 8 часа преди началото на денонощието, за което се отнася.

(3) При работни смени с увеличена продължителност на работното време или при повески се допускат по изключение най-много две последователни нощни смени или повески.

Чл. 16. Между две работни смени се осигурява почивка, която не може да е по-малка от 12 часа.

Чл. 16а. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2006 г., в сила от 27.07.2008 г.) (1) За мобилни работници, участващи в интероперативни гранични превози, се осигурява ежедневна почивка в обичайното местоживеене от минимум 12 последователни часа за 24-часов период.

(2) Почивката по ал. 1 може да бъде намалена до 9 h веднъж на 7-дневен период, като в този случай часовете, съответстващи на разликата между намалената почивка и минималната почивка по ал. 1, се прибавят към следващата минимална почивка по ал. 1.

(3) За мобилни работници, участващи в интероперативни гранични превози, минималната дневна почивка извън дома е 8 последователни часа за период 24 h.

(4) Разпоредбата по ал. 2 не се прилага, когато почивката по ал. 1 се ползва между две почивки извън дома.

(5) Всяка почивка извън дома трябва да бъде последвана от почивка в обичайното местоживеене.

(6) Втора последователна почивка извън дома, както и компенсации за нея, могат да бъдат договорени след консултации между работодателя и синдикалните организации

в предприятието.

Чл. 17. (1) На пътуващия персонал в оборотния (крайния) пункт при работно време на отиване повече от 6 часа се осигурява почивка не по-малка от неговата продължителност, като почивката може да бъде намалена най-много с 25 на сто. След тази почивка персоналът се назначава на работа за обслужване на влак в обратно направление на общо основание. Когато общото работно време на отиване и връщане не е повече от 12 часа, почивката в оборотния пункт може да не отговаря на условието в първото изречение. Когато общото време за отиване и връщане, включително престоя в оборотния пункт, не превишава 12 часа, почивка може да не се осигурява в оборотния пункт.

(2) След работно време (отиване и връщане) с продължителност повече от 6 часа на пътуващите работници и служители се осигурява почивка най-малко 12 часа в местослуженето.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) Когато в оборотния (крайния) пункт на пътуващия персонал не е осигурена стая с условия за почивка или за придружителите на спални вагони, кушет вагони и хладилни композиции не са създадени условия за почивка в самите превозни средства, общото работно време, включващо време за отиване и връщане (в т.ч. и без служба) и престоя в оборотния (крайния) пункт, не може да е повече от 12 h или 14 h в случаите по чл. 14.

(4) Когато при една повеска пътуващият персонал пътува повече от един път до оборотния (крайния) пункт, в основния и в оборотния (крайния) пункт може да се ползват повече от една почивка без да се спазва разпоредбата на ал. 1.

(5) Когато в основния пункт заминаването на влака или возилото бъде отложено или отменено и обслужващите го работници и служители бъдат освободени, времето до освобождаването им се счита за работно време.

(6) (Отменена като незаконосъобразна с Решение № 4614/2004 г. на ВАС - ДВ, бр. 46 от 2004 г.)

(7) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) Когато в оборотния (крайния) пункт на пътуващия персонал е предоставена стая с условия за почивка, престоят (без времето, определено за предаване, подготовка и приемане на подвижния състав) до два часа се счита за работно време, а когато е над два часа - се осигурява почивка при условията на ал. 1 или ал. 4. За придружителите на спални вагони, кушет вагони и хладилни композиции почивката може да се осигурява в самите превозни средства, в които са създадени условия за това.

Чл. 17а. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2006 г., в сила от 27.07.2008 г.) (1) Машинисти, участващи в интероперативни гранични превози, ползват следните почивки през работното време:

1. най-малко 45 min, когато работното време на машиниста е по-дълго от 8 h;
2. най-малко 30 min, когато работното време е между 6 и 8 h.

(2) Разпоредбата по ал. 1 не се прилага, когато за управлението на локомотива е определен втори машинист.

(3) Влаков персонал, различен от този по ал. 1, участващ в интероперативни гранични превози, ползва почивка от най-малко 30 min, когато работното време е по-дълго от 6 h.

(4) Ползването на почивките по ал. 1 и 3 се определя съобразно графика за движение на влаковете, като част от почивката по ал. 1 се ползва между третия и шестия работен час. В случай на закъснения на влаковете времето за ползване на почивките се променя в зависимост от закъснението.

Чл. 17б. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2006 г., в сила от 27.07.2008 г.) (1) Мобилните работници, участващи в интероперативни гранични превози, ползват минимална непрекъсната седмична почивка 24 h плюс ежедневната почивка по чл. 16а, ал. 1.

(2) За период една календарна година на мобилните работници, участващи в интероперативни гранични превози, се осигуряват 104 почивки по 24 h, включително 24-часовите почивки от 52-те седмични почивки.

(3) В годишните 104 почивки по ал. 2 се включват задължително:

1. дванадесет двойни седмични почивки (48 h плюс ежедневната почивка по чл. 16а, ал. 1), които включват събота и неделя;

2. дванадесет двойни седмични почивки (48 h плюс ежедневната почивка по чл. 16а, ал. 1), които могат да не включват събота и неделя.

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) Работодателите утвърждават списъци по поделения и за длъжности, за които може да се въвеждат служебни дежурства в празнични и почивни дни за упражняване на контрол и съдействие по изпълнение на задачи, свързани с експлоатационната дейност и безопасността на движението. Задължението за дежурство се установява съгласно чл. 9. Дните на дежурство и почивка се определят с месечен график. Всяко дежурство се довежда до знанието на заинтересованите работници и служители не по-късно от 24 часа преди началото му.

Раздел III.

Отчитане на работното време

Чл. 19. (1) (Предишен текст на чл. 19 - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) Работното време на работниците и служителите се регистрира и отчита в специални образци (лични сметки, присъствени книги, форми за отчитане на труда).

(2) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2006 г., в сила от 27.07.2008 г.) За мобилните работници, участващи в интероперативни гранични превози, се води дневник, в който се записват ежедневните работни часове и почивките.

(3) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2006 г., в сила от 27.07.2008 г.) Дневникът по ал. 2 се съхранява най-малко една година и е на разположение за проверка от контролните органи.

Чл. 20. (1) Месечната норма работно време в часове на работниците и служителите при сумирано изчисляване на работното време се определя като произведение от броя на работните дни в съответния месец и нормалната или намалената продължителност на работното време през деня.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) Работодателите прилагат различни периоди на сумирано изчисляване на работното време съгласно чл. 142, ал. 2 от Кодекса на труда, в зависимост от характера и особеностите на работата.

(3) Отработените часове над нормата за съответния период на сумирано изчисляване на работното време са извънреден труд и за тях се прилага Кодексът на труда, доколкото в колективния трудов договор не е уговорено друго.

(4) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2006 г., в сила от 27.07.2008 г.) Времето на управление от машинист, участващ в интероперативни гранични превози, не трябва да превишава 9 h при дневна смяна и 8 h при нощна смяна между две ежедневни почивки, като максималното време на управление за две седмици не може да бъде повече от 80 h.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Повеска" е работна смяна на пътуващия персонал, която включва обслужване на влак или возило на отиване, престой или почивка в оборотния пункт (ако има такива) и обслужване на влак или возило на връщане към основния пункт и обхваща времето от началото на работата в основния пункт до освобождаването от работа по съответния ред в същия пункт.

2. "Основен пункт" е мястото (гара, депо, населено място), където се намира седалището на поделението или звеното, в поименното щатно разписание на което се числи работникът или служителят, или мястото, където със заповед е определено работникът или служителят да се явява за започване на повеската.

3. "Оборотен пункт" е мястото (гара, депо, населено място), където приключва обслужването на влак или возило на отиване (след тръгване от основния пункт).

4. "Местослужене" за работника и служителя е основният пункт по смисъла на тази наредба.

5. (нова - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) "интероперативни гранични превози" са международни железопътни превози, осъществявани от железопътни превозвачи, притежаващи най-малко две удостоверения за безопасност, част втора.

6. (нова - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) "мобилен работник, участващ в интероперативни гранични превози" е работник, който е включен в състава на пътуващия персонал, обслужващ влака, който извършва интероперативни гранични превози за повече от един час за ежедневна смяна.

7. (нова - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) "почивка извън дома" е ежедневна почивка, която не

се ползва в обичайното местоживеене на мобилния работник.

8. (нова - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) "машинист (водач)" е всеки работник, отговарящ за оперирането на тягова (теглеща) единица.

9. (нова - ДВ, бр. 99 от 2006 г.) "време на управление (водене)" е продължителността на дейността по график, когато машинистът е отговорен за тяговата единица, като се изключи времето по график за подготовка или окончателно спиране на тази тягова единица, но включваща всички прекъсвания по график, когато машинистът остава отговорен за тяговата единица.

Заключителни разпоредби

§ 2. Настоящата наредба се издава на основание чл. 29, ал. 2 и чл. 115 от Закона за железопътния транспорт (ДВ, бр. 97 от 2000 г.).

§ 3. Всички списъци, предвидени в наредбата, се изготвят и утвърждават от работодателите в срок до 1.ІІІ.2002 г.

§ 4. Указания по приложението на тази наредба дава изпълнителният директор на Изпълнителната агенция "Железопътна администрация".

§ 5. Наредбата влиза в сила от 1 януари 2002 г.

Заключителни разпоредби

КЪМ НАРЕДБАТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 50 ОТ 2001 Г. ЗА РАБОТНОТО ВРЕМЕ НА РЪКОВОДНИЯ И ИЗПЪЛНИТЕЛСКИЯ ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРЕВОЗИТЕ НА ПЪТНИЦИ И ТОВАРИ В ЖЕЛЕЗОПЪТНИЯ ТРАНСПОРТ

(ОБН. - ДВ, БР. 99 ОТ 2006 Г.)

§ 13. Изпълнителният директор на ИА "ЖА" уведомява Европейската комисия за националното законодателство, в което са въведени изискванията на Директива 2005/47/ЕС за Споразумението между Общността на европейските железници (СЕР) и Европейската федерация на работниците от транспорта (ETF) по определени аспекти на условията на труд на мобилните работници, участващи в интероперативни гранични превози в железопътния сектор.

§ 14. Разпоредбите по § 5 относно чл. 16а, § 7 относно чл. 17а, § 8 относно чл. 17б, § 10 относно чл. 19, ал. 2 и 3 и § 11 относно чл. 20, ал. 4 влизат в сила от 27 юли 2008 г.

§ 15. Наредбата въвежда изискванията на Директива 2005/47/ЕС за Споразумението между Общността на европейските железници (CER) и Европейската федерация на работниците от транспорта (ETF) по определени аспекти на условията на труд на мобилните работници, участващи в интероперативни гранични превози в железопътния сектор.